

Sanastoa lukuun 15.5

demokraattinen sellainen, joka toimii demokratian eli kansanvallan mukaan: asioista päätetään esimerkiksi niin, että kaikki saavat → äänestää

elektroniikka laitteet, jotka toimivat sähköllä, esimerkiksi puhelimet ovat elektroniikkaa

elektroniikkaa → elektroniikka

harppaukseksi → harppaus

harppaus pitkä askel, tässä yhteydessä pitkä askel eteenpäin kehityksessä

houkutella (3) tässä yhteydessä: saada jokin näyttävään kivalta ja kiinnostavalta, niin että ihminen haluaa kokeilla sitä. Jos esimerkiksi ruoka näyttää houkuttelevalta, sitä tekee mieli maistaa.

houkutteli → houkutella

hyökkäsi → hyökätä

hyökätä (4) tässä yhteydessä: mennä toista maata kohti, yrittää päästä maahan sodassa. Esimerkiksi ”Saksa hyökkäsi Ranskaan” tarkoittaa, että Saksan → armeija syöksyi, ryntäsi tai meni taistelemalla eli sotimalla kohti Ranskaa

ihmisoikeuksia → ihmisoikeus

ihmisoikeus (yhdyssana: ihminen + oikeus) oikeudet, jotka koskevat kaikkia ihmisiä. Ihmisoikeuksia ovat esimerkiksi oikeus elämään, vapauteen, ruokaan, puhtaaseen veteen ja koulutukseen. Ihmisoikeudet ovat tärkeitä oikeuksia, joiden pitäisi koskea kaikkia maailman ihmisiä.

julistettiin → julistaa

kehitti → kehittää

kehittyi → kehittyä

kehittyy → kehittyä

kehittyä (1) muuttua tai tulla joksikin. Esimerkiksi ”koulu kehittyi” tarkoittaa, että koulu muuttuu. Yleensä ”kehittyä” tarkoittaa, että tulee paremmaksi tai nykyaikaisemmaksi.

kehittää (1) muuttaa jotakin, usein paremmaksi tai nykyaikaisemmaksi

kommunismi eli sosialismi aate, jossa kaikki omistetaan yhdessä ja kaikille jaetaan yhtä paljon

kommunisti sellainen, joka kannattaa kommunismin aatetta. Kommunismissa kaikki omistetaan yhdessä ja kaikille jaetaan yhtä paljon

kommunistinen kommunismin (→ kommunismi) mukainen, sellainen, jossa on kommunismi

kommunistiseksi → kommunistinen

kommunistiset → kommunistinen

kommunististen → kommunistinen

kommunistit → kommunisti

kunnioittaa (verbityyppi 1) arvostaa jotakin, pitää jotakin tai jotakuta arvokkaana. Esimerkiksi ”hän kunnioitti lakia” tarkoittaa, että ihminen ei rikkonut lakia vaan noudatti sitä, koska piti lain noudattamista tärkeänä.

kunnioittivat → kunnioittaa

kuolemantuomio (yhdyssana: kuolema + tuomio) rangaistus, jossa ihminen määrätään kuolemaan

kuolemantuomion → kuolemantuomio

länsimaiden → länsimaa

länsimaa (usein monikossa länsimaat) tarkoittaa yleensä Keski- ja Pohjois-Eurooppaa ja Yhdysvaltoja sekä Kanadaa. Länsimaa ei ole kovin tarkka käsite.

maaseudulla → maaseutu

maaseudulle → maaseutu

maaseutu alue kaupungin ulkopuolella. Maaseudulla on vähemmän taloja ja asukkaita ja enemmän peltoja (→pelto) ja metsää

maaseutua → maaseutu

maatyo (yhdyssana: maa + työ) työ, jota tehdään, kun viljellään maata eli kasvatetaan kasveja tai eläimiä ruuaksi

maatöihin → maatyö

markkinatalous (yhdyssana: markkina + talous) talous, jossa hinnat muuttuvat sen mukaan, mitä ihmiset haluavat ostaa ja mitä on saatavilla

miehitti → miehittää

miehittää (1) jos jonkun maan sotilaat tulevat alueelle ja ottavat sen itselleen, he miehittävät alueen

miehitys se, että jokin on miehitetty (→ miehittää) eli sotilaat ovat tulleet alueelle ja ottaneet sen itselleen

notkahdus lyhyt alaspäin meneminen.

Esimerkiksi jos silta joustaa jalan alla,

voidaan sanoa, että se notkahtaa.

Kuva: PublicDomainPictures / Pixabay

näkökulma (yhdyssana: näkö + kulma, näkö: tässä yhteydessä katsominen, kulma: tässä: kohta, josta katsotaan) yksi tapa katsoa asiaa. Samaan asiaan voi olla monta näkökulmaa.

näkökulmasta → näkökulma

nälkäkuolema (yhdyssana: nälkä + kuolema) se, kun ihminen kuolee nälkään eli siihen, että ruokaa ei ole tarpeeksi

nälkäkuolemista → nälkäkuolema

pelto paikka, jossa kasvatetaan ruokaa, esimerkiksi viljapellolla kasvatetaan viljaa

perustaa yrityksiä → perustaa yritys

perustaa yritys *perustaa* (1) tässä yhteydessä: aloittaa jotakin **yritys** tässä yhteydessä: synonyymi firma. Yrityksessä ihminen myy jotakin (esimerkiksi tavaroita tai työtään) ja siitä rahaa muilta. Esimerkiksi ”hän perusti siivousyrityksen” tarkoittaa, että hän siivoaa tai palkkaa ihmisiä siivoamaan ja saa siivouksen kohteelta rahaa. Esimerkiksi oman kioskin aloittaminen on yrityksen perustaminen.

politiikassa → politiikka

politiikka yhteisistä (yhteiskunnan → yhteiskunta) asioista päättäminen

ristiriidat → ristiriita

ristiriita se, että asiat eivät sovi yhteen. Ihmisten välillä ristiriita voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että he ajattelevat asioista aivan eri tavoilla ja heidän on vaikea päästä sopuun.

romuraudan → romurauta

romuraudasta → romurauta

romurauta rauta eli metalli, joka on menossa roskikseen ja jota ei enää käytetä

sisällissodan → sisällissota

sisällissota (yhdyssana: sisällis- + sota): sota, joka on jonkin maan sisällä. Sisällissodassa maa ei taistele toista maata vastaan, vaan maan ihmiset taistelevat toisiaan vastaan.

sulattamo paikka, jossa metallia voidaan sulattaa

sulattamoihin → sulattamo

sulattamoja → sulattamo

Kuva: metalurgiamontemar0 / Pixabay

suurvalta (yhdyssana: suur- + valta) iso maa

suurvaltana → suurvalta

taantuma tässä yhteydessä: se, että taloudella menee huonommin kuin ennen. Rahaa tulee vähemmän kuin ennen.

taloudessa → talous

taloudet → talous

talous rahan liikkuminen, esimerkiksi ostaminen ja myyminen ovat osa taloutta

talousihme (yhdyssana: talous + ihme) ihme on asia, jonka ei pitäisi olla mahdollinen, mutta joka silti tapahtuu. Talousihme tarkoittaa maata, jonka talous kehittyy niin nopeasti, että sitä on vaikea uskoa.

talousihmeestä → talousihme

taloutta → talous

talouttaan → talous

taukosi → tauota

tauota (4) mennä hetkeksi tauolle, tulla katkos, loppua hetkeksi

tehdas paikka, jossa tehdään koneiden avulla tavaroita tai materiaaleja Esimerkiksi ”paperitehdas” tekee paperia

teräs eräänlainen rauta, metalli

terästä → teräs

Kuva: PIRO4D/Pixabay

tiedotusväline (yhdyssana: tiedotus + väline) laite tai asia, jonka avulla voidaan jakaa tietoa suurelle määrälle ihmisiä. Esimerkiksi televisio, sanomalehti ja internet ovat tiedotusvälineitä.

tiedotusvälineitä → tiedotusväline

toipua (1) parantua, tulla samaan kuntoon kuin ennen

toipui → toipua

tuotantokustannukset (yhdyssana: tuotanto + kustannukset, usein monikossa) se, miten paljon tavaroiden tekeminen maksaa. Esimerkiksi työntekijöiden palkat ovat tuotantokustannuksia.

uudistukset → uudistus

uudistuksen → uudistus

uudistuksiaan → uudistus

uudistus asian muuttaminen erilaiseksi kuin ennen

valtio on useimmiten sama asia kuin maa, esimerkiksi ”Suomen valtio”

valtiolle → valtio

vankileireille → vankileiri

vankileiri (yhdyssana: vanki + leiri) paikka, jossa vankeja säilytettiin

vastustaja sellainen, joka on toista vastaan ja yrittää estää toista esimerkiksi toimimasta

vastustajat → vastustaja

vastustajistaan → vastustaja

yhteiskunta (yhdyssana: yhteis- eli yhteinen + kunta) ihmisten yhdessä muodostama eli tekemä, järjestetty kokonaisuus. Esimerkiksi ”suomalainen yhteiskunta” tarkoittaa Suomessa asuvia ihmisiä ja sen toimintaa, josta on yhteisesti sovittu.

yhteistila (yhdyssana: yhteis- + tila) maatila, jonka ihmiset omistavat yhteisesti tai tila, jonka valtio omistaa

yhteistiloja → yhteistila

yhteisö ryhmä, jonka ihmiset ovat perustaneet jostakin syystä. Yleensä yhteisöllä on yhteinen tavoite tai esimerkiksi tapa elää.

yhteisöt → yhteisö

yrityksiä → yritys

yritys firma. Yrityksessä ihminen myy jotakin (esimerkiksi tavaroita tai työtään) ja siitä rahaa muilta.

äänestää (1) antaa ääni eli olla mukana päättämässä jostakin. Esimerkiksi ”äänestää presidentinvaaleissa” tarkoittaa, että voi antaa yhden äänen jonkin presidentiksi pyrkivän eli presidenttiehdokkaan puolesta.